

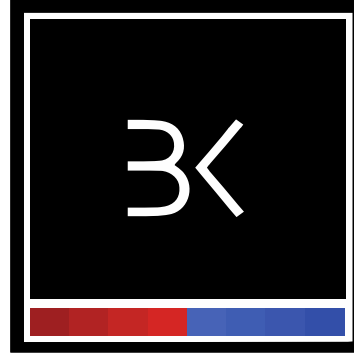
Burcu Kösem
EKONOMİ - FINANS - SEKTÖR
PROFESYONELİ

HAFTALIK EKONOMİ BÜLTENİ

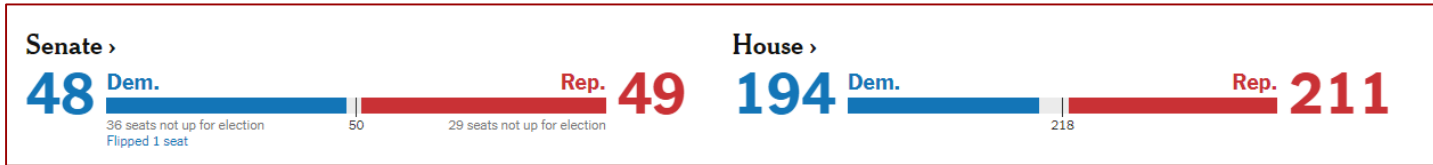
11 Kasım / 2022

Bu rapor; Dünya ve Türkiye ekonomisindeki güncel gelişmeleri, güvenilir kaynaklardan elde edilen veriler ile yansıtma ya yönelik olarak, hazırlanmıştır. Herhangi bir yatırım tavsiyesi içermez.

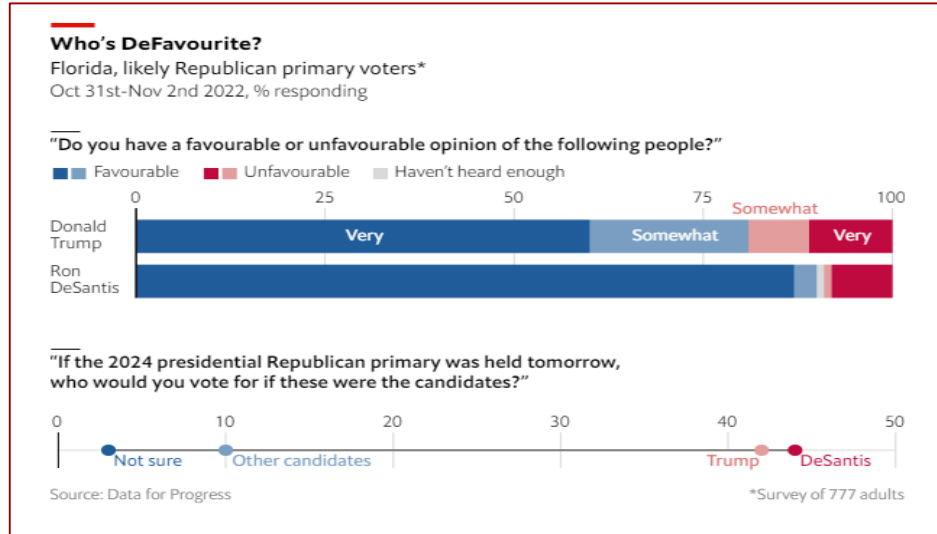
ABD Ara Seçimlerinde Beklenen Kırmızı Dalga Oluşmadı

- ❑ Bu hafta küresel siyasetin gündeminde ABD ara seçimleri vardı.
- ❑ Yüksek enflasyon ve Biden'ın anketlerde giderek düşmesi gibi faktörler, kırmızı dalganın tsunami yaratacağı yani Cumhuriyetçilerin açık ara zaferi beklentisini beraberinde getiriyordu.
- ❑ Ancak beklenen olmadı ve parti mütevazı kazanımlar elde etse ve Temsilciler Meclisi'nin Cumhuriyetçilere geçme ihtimali artsa da Senato için ateşli çekişmeye devam etti. Sonunda Demokratlar beklenenden de daha iyi bir performans gösterdi.
- ❑ Bunun nedeni ekonomik açıdan, yüksek enflasyona rağmen işsizlik düzeyinde bir artış yaşanmaması yani ABD ekonomisinin sanıldığı kadar aksine resesyona tam anlamıyla girmemiş olması olarak gösterilebilir.
- ❑ Aynı zamanda ABD toplumunda ciddi düzeyde bir kutuplaşmanın olmasının demokratları karanlık iklime rağmen, ekonomik endişelerin yanı sıra iklim değişikliği, ırkçılık ve kürtaj gibi diğer konular sıralandığında Cumhuriyetçiler ve bağımsızlardan daha olumlu kalma eğilimine sürüklediği savı da asıl nedenler arasında gösterilebilir.

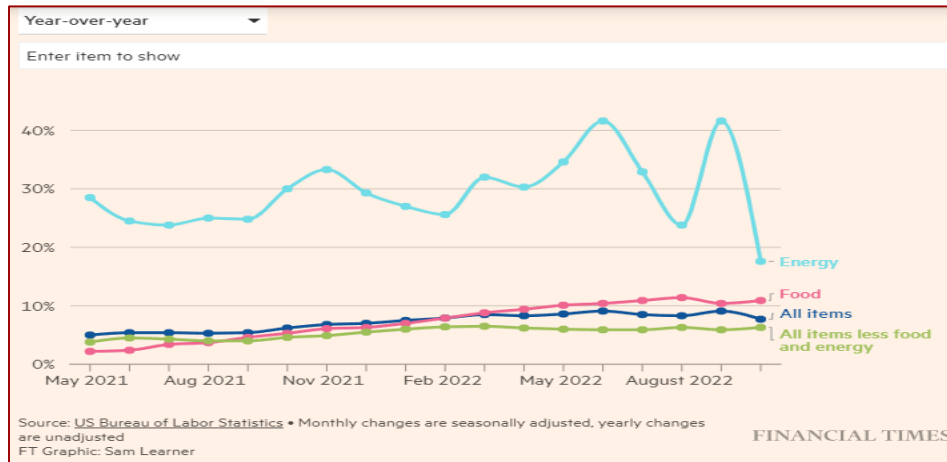
Mehmet Öz, Kaybetti; Z Kuşağından Maxwell Kongreye Girdi...

- ❑ ABD’de katıldığı televizyon programlarıyla ünlünen Dr. Mehmet Öz, Demokrat Parti'nin adayı John Fetterman’a karşı Pennsylvania eyaletinde senatörlük seçimini kaybetti.
- ❑ 25 yaşındaki Demokrat Parti üyesi Maxwell Frost, Florida’nın liberal eğilimli 10. seçim bölgesinden Temsilciler Meclisi’ne aday olmuştu. Seçim zaferi sosyal medyada büyük yankı bulan Frost, “Floridalılar, Z Kuşağı ve daha güzel bir geleceğe inanan herkes adına tarih yazdık” dedi.
- ❑ Diğer taraftan Donald Trump, ABD ara seçimlerinde büyük başarı elde eden ve 2024 başkan adaylığı konusunda ismi güçlenen Florida Valisi Ron DeSantis’i küçümseyici açıklamalarla açıkça hedef aldı.
- ❑ 44 yaşındaki DeSantis, Florida valilik seçimini yaklaşık 20 puan farkla kazanarak Cumhuriyetçi Parti’nin yeni yıldızı oldu.
- ❑ Trump ise parti içinde adaylık için ismi konuşulan DeSantis’i açıkça uyardı ve aday olmamasını istedi.

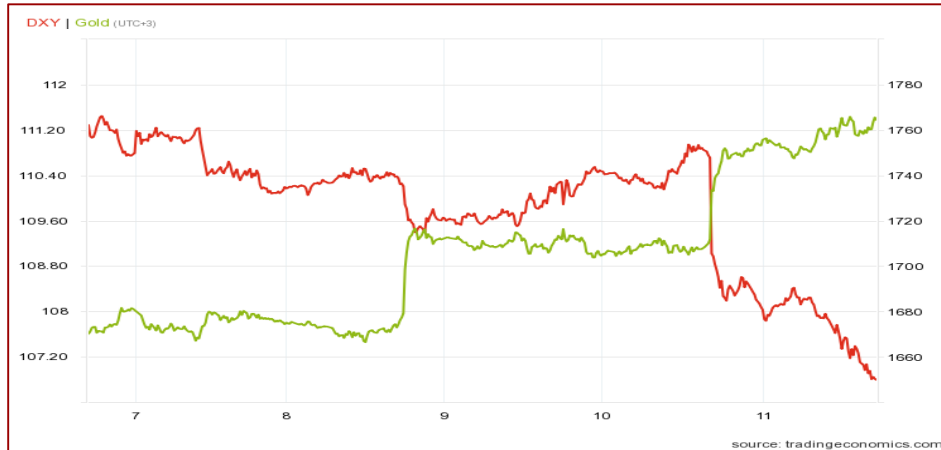
Piyasaları Uçuran ABD Enflasyon Verisi

- ❑ Ara seçimler küresel siyasette ABD ile ilişkiler konusunda soru işaretleri yaratırken; Amerikan Türk Dostluk Grubu'nun büyümesinde etkin bir rol oynamış Lincoln McCurdy, Kongre ara seçim sonuçlarına ilişkin, Türk-Amerikan ilişkilerinde bir değişiklik beklenmemesi gerektiğini söyledi.
- ❑ Stabil kabul edilebilecek seçim sonuçlarının aksine ABD'nin bu hafta yayınlanan aylık enflasyon verisinin beklenenin altında gelmesi piyasalarda sevinç dalgası yarattı!
- ❑ Hatırlatmak isteriz ki düşen enflasyon artışı, düşük enflasyon yerine enflasyon artış hızındaki düşüşü ifade eder. Elbette ki piyasalarda yaşanan bu ralli enflasyonun düşmesinden ziyade Fed'in faiz artış dalgasındaki azalış sinyaliyle ortaya çıktı.
- ❑ Bu durum azalan bir dolar endeksi ve yükselen varlık fiyatlarına işaret etti...
- ❑ ABD enflasyon artışıdaki azalış büyük ölçüde enerji fiyatlarındaki artışın görece düşüşünden kaynaklandı. Ancak hizmet sektöründe yükseliş trendinde olan ücretler halen enflasyonun kalıcılığı konusunda endişelendirmeye devam ediyor...

Altın ve Dolar

- ❑ ABD'de enflasyonun yavaşlaması ile birlikte Fed yetkililerinin terminolojisi de değişmeye başladı. Yetkililerin yeni yaklaşımında 'kademeli' ve 'ölçülü' ifadeleri öne çıkarken, bu durum 'tempoyu düşürme' işareti olarak yorumlandı.
- ❑ Peki piyasalar bu değişen sinyallerden nasıl etkilenir dersek; ilk etkinin altında görüldüğünü söyleyebiliriz: Ons altın geçtiğimiz haftaya kadar son elli yılın en uzun yedi aylık kayıp dizisini yaşadıkten sonra kasım ayına çok iyi bir başlangıç yaptı. ABD'de enflasyon ekim ayında soğuma sinyalleri verince altın silkelenerek atağa geçti.
- ❑ Altının gelecek fiyatlaması ile ilgili olarak, uzmanların görüşleri ise çeşitliliğini sürdürüyor: UBS'e göre çift haneli büyüme geliyor: İsviçre Bankası'na göre 1.700 doların üzerindeki işlemler daha büyük bir hareketin başlangıcı olabilir. Yorumunu yaparken;
- ❑ Credit Suisse'in temel görüşü ise düşüş eğilimini korumak yönünde. Banka, "Altın toparlandı ancak sarı metalin yeniden baskı altına girmesini bekliyoruz. Şeklinde açıklama yapmayı tercih ediyor.
- ❑ Dolara bakıldığında ise Fed'den gelen yumuşama sinyali endeks üzerinde negatif yönlü baskı yaparken, halen faiz artışlarının devam edeceği beklentisi bu baskıyı hafifletir nicelik yaratacaktır.

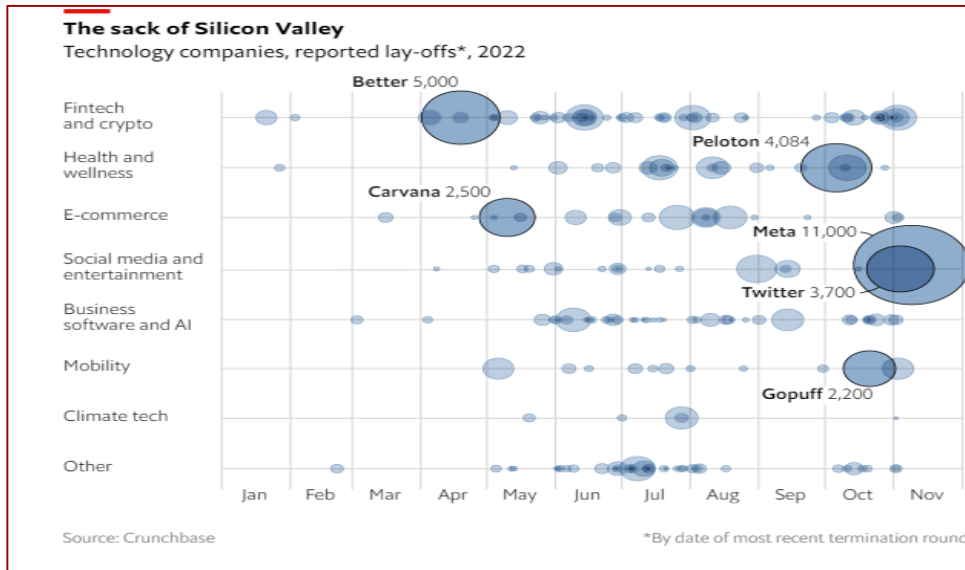
Kripto Önce Krize Girdi, Sonra Enflasyon Verisi ile Toparladı

- ❑ Kriptolarla ilgili İş Yatırım Uluslararası Piyasalar Direktörü Şant Manukyan'ın çok güzel bir ifadesi var: «Sevilen, popüler ancak gerçek dünya tecrübesi az bir görüşe göre kriptolar veya yapay zeka gibi teknolojiler kodlama veya yazılım bazlı olduğu için bir vakumda yaşıyor. Öyle ki insanlardan, ideolojilerden, hukuktan vs uzak ve hiç bir etki altında da olmadıklarından dolayı mükemmeller. Kod merkez bankasının yapması gerekeni yapıyor, akıllı kontrat hukuku devre dışı bırakıyor ve her sorun çözülüyor. Teorik olarak baktığımızda Bitcoin gerçekten de böyle bir kod olabilir. Ancak Bitcoin madencisi, yatırımcısı, aracı kurum, yatırımcı hesapları vs tümü ile gerçek dünyaya ve insana ait yapılar.»
- ❑ Bu hafta içinde yaşanan kripto krizinde yine bir insan yanılığını ortaya koyması bakımından FTX borsasının yalan olan aktifleri ile ön plana çıktığını görüyoruz. (FTX'in çıkardığı tokenları rehin gösterip 7 milyar dolar kredi almış, o kredilerle de işini büyütmüş.)
- ❑ Dünyanın en büyük kripto borsası Binance, işlem hacmi bakımından en büyük üçüncü kripto borsası olan FTX'i satın almaktan vazgeçtiğini duyurmuştu.
- ❑ Ardından ortaya çıkan veriler, kripto piyasasını sarstı..
- ❑ Ancak ABD enflasyon verisinden sonra hafif toparlanma gördük.

Teknolojide İstihdam Kaybı Sürerken...

- ❑ Pandemi sürecinde oluşan teknoloji hisse balonları, enerji kriziyle beraber esen ters rüzgarla tamamen sönmülmeye noktasına geldi.
- ❑ Teknoloji şirketlerindeki en önemli maliyet kalemlerinden biri insan kaynağı olunca da çözüm işten çıkarmalarla yaratılmaya başlandı.
- ❑ Meta, işgücünün yüzde 13'ünü işten çıkaracak; 9 Kasım'da çalışanlarından bir mektupla özür dileyen Mark Zuckerberg'in pandemi sırasında yaşanan gelir artışının beklediği gibi sürmediği ve sonuç olarak, 11.000 kişinin işten çıkarılacağı biliniyor.
- ❑ 3 Kasım'da bir fintech firması olan Stripe, işgücünün %14'ünü azaltacağını duyurdu. Bir gün sonra Twitter'ın yeni sahibi Elon Musk, çalışanlarının yarısını işten çıkardı.
- ❑ Aşağıdaki grafikten de görüleceği üzere Amerika'nın teknoloji şirketleri tarafından istihdam edilen yaklaşık 6 milyon insanın, %1'inden daha azına denk gelse de işten çıkarılıyor olması; öncesinde alımlarla dikkat çeken sektör için olumsuz olarak nitelendiriliyor...

İş Dünyasından Enflasyon Muhasebesi Talebi

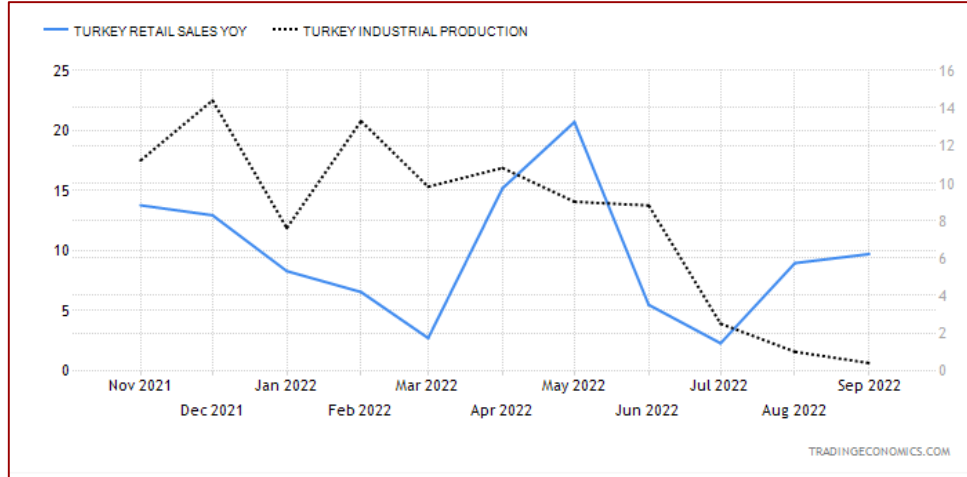
- ❑ Türkiye’de 2022 yılında görülen çok yüksek enflasyon, diğer yandan şirketlerin de (özellikle bankaların) çok yüksek karlılıkları ile beraber her şey yolunda gidiyormuş algısı yarattı.
- ❑ Oysa gerçekte kaydedilen bu çok yüksek karlardan tahakkuk ettirilen vergiler, bir de sürekli daha da fazla artan üretici enflasyonu ile oluşan enflasyon vergisi vardı...
- ❑ Bu durum özellikle KOBİ’lerde bitmek tükenmek bilmeyen işletme sermayesi ihtiyaçlarına yol açtı ve gelinen noktada artan karlar mı eriyen sermaye mi işte bu tam olarak ölçülemez hale geldi!
- ❑ Yüksek enflasyonun işletmeler üzerindeki olumsuz etkisi, TOBB Başkanı Hisarcıklıoğlu’nun “enflasyon muhasebesinin zorunlu bir ihtiyaç olduğu” ve “iş dünyası olarak bu konuda gerekli adımların atılmasını beklediklerini” açıklaması ile yeniden alevlendi. İş dünyasından bu açıklamalara tam destek geldiği ekonomi basınında manşet oldu.
- ❑ Enflasyon muhasebesi neden gerekli sorusuna cevap vermek istersek; Grant Thornton Türkiye Ortağı Ahmet Cangöz’ün sade ifadesiyle
- ❑ “Piyasada esnaf şikâyet ediyor. Sattığım malın yerine yenisini alana kadar fiyatı artıyor. Önceden almış olduğum malların değerleri bilançolarında düşük görünüyor. Bu onların kredibilitelerini etkiliyor ve işletmelerini yönetirken, raporlama fonksiyonunu doğru ifade edemiyor. Enflasyon muhasebesinin amacı bunları yeniden tarihi değerleri ile bilançolarda duran bu kıymetleri bugünün değerine endekslemek. Parasal olmayan dediğimiz stoklar, taşınmazlar sabit kıymetler gibi değerleri yüksek olan buradan daha çok değer elde ediyor avantajlı çıkıyor ama borçları yüksek olan firmalar ise buradan zararlı çıkıyor. Yani spekülâtif bir ortam doğuyor.”
- ❑ Özetle parasal nominal karlar yerine üretim kanalının ölçüldüğü reel (enflasyondan arındırılmış) kar ve mali kompozisyonun görülebilmesi sağlıklı bir fikir edinimi açısından ve dolayısıyla alınması gereken pozisyonları belirleme bakımından gereklidir.
- ❑ Enflasyon muhasebesi en son, 2001 krizinin etkileri nedeniyle 2003-2004 döneminde uygulamaya konulmuştu.

Ödemeler Dengesi Revizyonu Yapıldı

- ❑ TCMB ödemeler dengesi 'cari işlemler hesabı' altındaki 'hizmetler dengesi/seyahat/gelir' ile 'birincil gelir dengesi/ücret ödemeleri/gider' kalemlerinde revizyon yaptı.
- ❑ Açıklamaya göre, turizm istatistiklerinin iyileştirilmesine yönelik olarak Türkiye İstatistik Kurumu tarafından Ticaret Bakanlığı, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı, TCMB ve Bankalararası Kart Merkezi işbirliğiyle yürütülen revizyon çalışması kapsamında yeni veri kaynakları sisteme entegre edildi ve metodolojik iyileştirmeler gerçekleştirildi.
- ❑ Bu süreçle 2012 yılına kadar geriye dönük olarak turizm istatistikleri güncellendi.
- ❑ Revizyon sonrasında ödemeler dengesi 'cari işlemler hesabı' altındaki 'hizmetler dengesi/seyahat/gelir' kalemi, 2012–2022 Ocak-Ağustos arasında toplam 22,4 milyar dolar yukarı yönlü güncellendi.
- ❑ Ayrıca, TCMB veri kalitesinin artırılması ve yeni veri kaynaklarının veri derleme sürecine entegrasyonu çalışmaları sonucunda ödemeler dengesi 'cari işlemler hesabı' altındaki 'birincil gelir dengesi/ücret ödemeleri/gider' kaleminin 2017-2022 Ocak-Ağustos arasında toplam 4,4 milyar dolar aşağı yönlü güncellendiğini ifade etti.
- ❑ İki revizyon sonrasında toplam katkı 26,8 milyar dolar olarak açıklandı.
- ❑ Teknik revizyon likiditede bir değişiklik anlamına gelmiyor. Sadece net hata noksan ve cari açık üzerinde etkisi bulunmakta.

Üretim & Tüketim Makası Açılıyor

- ❑ Türkiye’de tüketim ivmesi ile sanayi performansı arasında giderek açılan bir makas var. (Bakınız grafik Temmuz 2022’den itibaren)
- ❑ Enflasyon ile ücret artışları beklentisinin tüketimi arttırmaya devam etmesini perakende satış verilerinden anlıyoruz:
- ❑ *Perakende satış verilerinde Eylül ayında da ivmenin sürdüğü görüldü. Sabit fiyatlarla perakende satış hacmi Eylül ayında bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 9,7 arttı. Böylelikle perakendede 4 ayın en yüksek yıllık artışı gözlemlendi. Perakende satış hacmi Eylül’de aylık bazda ise yüzde 1,8 arttı.*
- ❑ Diğer taraftan dış talep görünümündeki aşağı yönlü risklerin üretimi baskıladığı ise sanayi üretim endeksi ve dahi onun öncü göstergesi olan PMI’lardan açıkça izlenmektedir.
- ❑ *TÜİK’in açıkladığı verilere göre Eylül ayında Türkiye’de sanayi üretimi geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 0,4 artış kaydetti. Bu artış yüzde 3,3’lük piyasa beklentisinin oldukça altında kaldı. Eylül ayında sanayi üretiminde görülen yıllık artış pandemi sürecinden bu yana görülen en yavaş artış oldu. Aylık bazda ise sanayi üretiminde yüzde 1,6’lık düşüş izlendi.*

Haftadan Kalanlar

- ❑ Çin, ülkede ciddi ekonomik ve sosyal sorunlara yol açan ve izole olmasına neden olan sıfır Kovid politikasının bazı kısımlarında gevşemeye işaret eden yeni bir yönerge açıkladı.
- ❑ AB ve Moody's Türkiye için büyüme beklentisini yükseltti.
- ❑ Hazine ve Maliye Bakanı Nureddin Nebati, otomobilde ÖTV indirimi olmayacağını, matraha yönelik bir çalışma yapıldığını açıkladı.
- ❑ ABD Federal Ticaret Komisyonu, Twitter'da gizlilik ve güvenlikten sorumlu kişilerin istifalarının 'derin endişe' kaynağı olduğunu açıkladı.
- ❑ İBB Başkanı Ekrem İmamoğlu'nun 'hakaret' iddiasıyla yargılandığı dava 14 Aralık'a ertelendi.
- ❑ Küresel endeks sağlayıcılarından MSCI, Türkiye standart endeksine SASA Polyester, Hektaş ve Yapı Kredi'yi eklediğini duyurdu.
- ❑ Rusya, Ukrayna'da kontrol ettiği tek büyük kent olan Herson'dan tamamen çekildiğini duyurdu.
- ❑ Doğalgaz tüketim desteğinde, kış dönemi ödemeleri bu hafta itibarıyla başlayacak. Sosyal yardım alan ailelere yaklaşık 7 milyar lira nakdi destek yapılacak.
- ❑ İngiltere ekonomisi yükselen fiyatların hanehalkı ve şirketlere darbe vurmasıyla Temmuz-Eylül döneminde yüzde 0,2 daraldı.
- ❑ ABD Başkanı Joe Biden, Elon Musk'ın yabancı ülkelerle iş birliğinin araştırılabileceğini söyledi.
- ❑ TİM Başkanı Gültepe: Kurun enflasyon oranında artması gerekiyor
- ❑ TÜSİAD Başkanı Orhan Turan 14. Rekabet Kongresi'nde yaptığı konuşmada düşük faiz politikasının amaçlarının tekrar ele alınması gerektiğini söyledi.
- ❑ Hazine'nin 2028 vadeli dolar cinsinden tahvil ihracında 1.5 milyar dolar borçlandı, getiri yüzde 10 oldu.
- ❑ Birleşmiş Milletler, Karadeniz tahıl anlaşması konusunda Rusya ile müzakerelere başladı.
- ❑ Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Bilgin, emeklilikte yaşa takılanlara ilişkin ilk kez rakam verdi. Bilgin, prim gün sayısı ve hizmet süresi tutan yaklaşık 1.5 milyon kişi olduğunu söyledi.

Haftanın Resmi

Bu hafta 10 Kasım'da yine saat 09: 05'de hayat durdu...

“Paşanın açık havadan yanmış, resmi yapılacak güzellikteki tenine çoğu kadın hayran kalırdı ama gözlerinin delici, sert denebilecek bakışları, size ne söylemek istiyorsanız açıkça, sükunetle söyleyip lafı fazla uzatmadan gitmeniz gerektiğini de unutturmayacak nitelikteydi. Çok pratik ve enerjik olmakla birlikte sesinin çok güzel bir tınısı vardı. Fransızca'yı seçkin sözcüklerle konuşuyordu. Türkçede ise usta bir konuşmacı olduğu belliydi. Karşımda bir fatihin yüzü ve ifadesi, sesinde ise gün görmüş, kültürlü bir ton vardı.”

CAMBRIDGE KÜTÜPHANESİ KOLEKSİYONU
Ankara'da bir İngiliz kitabında yer alan ve Mustafa Kemal'i gösteren bir çizim

İngiliz gazeteci Grace Ellison, 1922 yılının sonbahar aylarında, Ankara'da Mustafa Kemal'le ilk karşılaşmasını bu cümlelerle anlatıyor. Saygı, Özlem ve minnetle...

Kaynak: Mahmut Hamsici | BBC Türkçe

İşgücü İstatistikleri, Eylül 2022

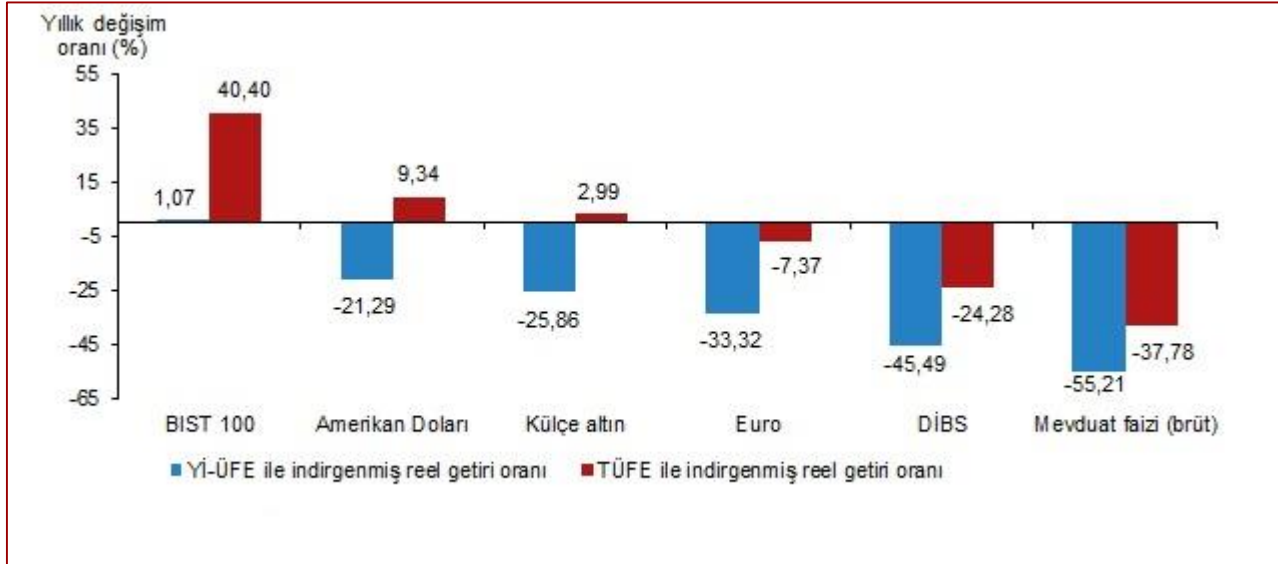
- Hanehalkı İşgücü Araştırması sonuçlarına göre; 15 ve daha yukarı yaştaki kişilerde işsiz sayısı 2022 yılı Eylül ayında bir önceki aya göre 120 bin kişi artarak 3 milyon 482 bin kişi oldu. İşsizlik oranı ise 0,3 puanlık artış ile %10,1 seviyesinde gerçekleşti. İşsizlik oranı erkeklerde %8,8 iken kadınlarda %12,8 olarak tahmin edildi.
- 15-24 yaş grubunu kapsayan genç nüfusta işsizlik oranı bir önceki aya göre 1,2 puanlık artış ile %19,6 oldu. Bu yaş grubunda işsizlik oranı; erkeklerde %16,5, kadınlarda ise %25,4 olarak tahmin edildi.

	Eylül 2022			Bir önceki ay			Bir önceki aya göre fark		
	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın	Toplam	Erkek	Kadın
(Bin kişi)									
15 ve daha yukarı yaştaki nüfus	64 871	32 105	32 767	64 793	32 064	32 729	78	41	38
İşgücü	34 349	22 875	11 474	34 282	22 844	11 438	67	31	36
İstihdam	30 867	20 856	10 011	30 921	20 919	10 002	-54	-63	9
İşsiz	3 482	2 019	1 463	3 362	1 925	1 437	120	94	26
İşgücüne dahil olmayanlar	30 523	9 230	21 293	30 511	9 220	21 290	12	10	3
(%)									
İşgücüne katılma oranı	52,9	71,3	35,0	52,9	71,2	34,9	0,0	0,1	0,1
İstihdam oranı	47,6	65,0	30,6	47,7	65,2	30,6	-0,1	-0,2	0,0
İşsizlik oranı	10,1	8,8	12,8	9,8	8,4	12,6	0,3	0,4	0,2
Genç nüfusta işsizlik oranı (15-24 yaş)	19,6	16,5	25,4	18,4	15,5	23,9	1,2	1,0	1,5

Tablodaki rakamlar yuvarlamadan dolayı toplamı vermeyebilir.
Mevsimsel etkilerden arındırma yöntemi gereği geçmiş aylara ilişkin tahminler revize edilerek yayımlanmaktadır.

Finansal Yatırım Araçlarının Reel Getiri Oranları, Ekim 2022

- Aylık en yüksek reel getiri, yurt içi üretici fiyat endeksi (Yİ-ÜFE) ile indirildiğinde %4,26, tüketici fiyat endeksi (TÜFE) ile indirildiğinde ise %8,58 oranlarıyla BIST 100 endeksinde gerçekleşti.
- Yİ-ÜFE ile indirildiğinde; yatırım araçlarından Amerikan Doları %5,90, mevduat faizi (brüt) %6,19, Devlet İç Borçlanma Senetleri (DİBS) %6,27, Euro %6,67 ve külçe altın %7,49 oranlarında yatırımcısına kaybetti. TÜFE ile indirildiğinde Amerikan Doları %2,00, mevduat faizi (brüt) %2,30, DİBS %2,39 Euro %2,80 ve külçe altın %3,66 oranlarında yatırımcısına kaybetti.

Sanayi Üretim Endeksi, Eylül 2022

- Sanayi üretimi aylık bazda yüzde 1,6 ile tahminlerden fazla düştü. Yıllık bazda ise yüzde 0,4 arttı ve böylece yıllık bazda pandemi sürecinden bu yana en zayıf artışı kaydetti.
- Sanayinin alt sektörleri (2015=100 referans yılı) incelendiğinde, 2022 yılı Eylül ayında madencilik ve taşocakçılığı sektörü endeksi bir önceki yılın aynı ayına göre %16,5 azaldı, imalat sanayi sektörü endeksi %1,7 arttı ve elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım sektörü endeksi %2,4 azaldı.

